

Fysisk tillgänglighet

Locums riktlinjer för fysisk tillgänglighet är gemensamt framtagen genom samarbete med regioner inom Program för teknisk standard, PTS. Samtliga dokument är ett stöd och ska användas vid ny-, om- och tillbyggnader. Här återfinns även Locums utförandeblad för utformning av fysisk tillgänglighet samt typrumsritningar för våra fastigheter.

Anvisningar

Inledning

Locum ska förse vården med ändamålsenliga lokaler inom det egna förvaltade fastighetsbeståndet och genom externa inhyrningar. Denna ändamålsenlighet inbegriper bland annat att på ett långsiktigt hållbart sätt tillse att fastigheter, byggnader och lokaler är tillgängliga för personer med fysiska och/eller kognitiva funktionsnedsättningar som de definieras i gällande regelverk. Därför ställs krav på att tillgängligheten ska tillgodoses för såväl patienter/besökare som personal.

Tillgängligheten ska även tillgodoses ur ett arbetsmiljöperspektiv så att lokalerna där vården bedrivs medger att personalen har en acceptabel arbetssituation vid assistans och vård av patient med funktionsnedsättning.

Utöver samhällets krav, i form av lagar och regler, på fysisk tillgänglighet har Region Stockholm en egen ambition att ständigt förbättra sig avseende fysisk- och kommunikativ tillgänglighet samt bemötande.

Arbetsorganisation

Locum AB har en Specialist tillgänglighet anställd som är bolagets interna resurs i tillgänglighetsfrågor och har en strategisk roll. Specialist tillgänglighet samråder med upphandlade konsulter inom disciplinen och tillser att styrdokument uppdateras samt att besiktningar av fastigheterna genomförs kontinuerligt.

Specialist tillgänglighet ansvarar även för rapportering till Region Stockholm rörande tillgänglighetsarbetets utveckling och målpuppfyllelse gentemot regionens Hållbarhetsstrategi 2022-2027 och Hållbarhetspolicy.

Locums Samverkansråd Tillgänglighet

Region Stockholm har gett Locum i uppdrag att ha regelbunden samverkan med organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning i Stockholms län. Locums Samverkansråd Tillgänglighet sammankallas och leds av specialist tillgänglighet. Rådet sammanträder minst 4 ggr/år och ledamöterna företräder Funktionsrådet Stockholms län, DHR Region Stockholm (Delaktighet, Handlingskraft, Rörelsefrihet) och SRF Stockholm Gotland

(Synskadades Riksförbund) för samtliga av de frågor som rör funktionsnedsättningar och funktionshinder. Den särskilda sakkunskapen som finns inom organisationerna ska användas i planering och utveckling av Locums verksamhet.

Tidigt skede

Funktionsbeskrivning - Tekniskt program

Specialist tillgänglighet ska tillfrågas om hur tillgängligheten ska tillgodoses och på vilket sätt den ska följas upp under projektets gång. Vid projekt som kräver bygglovsförfarande eller vid större ombyggnationer ska en extern tillgänglighetsgranskning genomföras.

Vid nybyggnad och större ombyggnationer ska gällande lagstiftning följas. Vid ändringar och ombyggnader ska lagstiftningen också följas men avsteg kan accepteras. Vid avsteg från Locums styrdokument ska Specialist tillgänglighet tillfrågas och en konsekvensbedömning tas fram som bifogas projektdokumentationen.

I samband med byggprojekt, oavsett storlek och omfattning, ska även enkelt avhjälpta hinder tas med som passa-på-åtgärder.

Förvaltningsskede

Uppföljning och kontroll

Fastigheter förvaltade av Locum besiktigas var tredje år avseende enkelt avhjälpta hinder. Detta sker genom fullständiga besiktningar av nya objekt eller uppföljningar, ronderingar, av tidigare besiktigade objekt. Ansvaret för att åtgärda de brister som noteras vid besiktningarna åligger fastighetens teknikförvaltare. Via projektavdelningen eller direkt med objektets driftorganisation tillser teknikförvaltaren att bristerna åtgärdas. Efter genomfört arbete ska specialist tillgänglighet informeras så att bristerna kan klarmarkeras i besiktningssprotokollen.

Inför överlämnande av ett byggprojekt ska en slutbesiktning genomföras. Tillgängligheten är en av de delar som ska kontrolleras innan hyresgästens övertagande av lokalerna.

Anvisningar för drifttagen anläggning

Utöver de lag- och regelkrav som innefattar fysisk- och kognitiv tillgänglighet, som alltid ska uppfyllas, ska PTS Riktlinje fysisk tillgänglighet följas. Anslutande dokument inom Locum är Rumsfunktionsprogram (RFP) och typrumsritningar.

Vid arbeten, som definieras som mindre ändringar eller ombyggnader kan avsteg från kraven på fysisk tillgänglighet medges. Innan avsteg görs ska Specialist tillgänglighet engageras och göra en bedömning av om avsteg kan accepteras.

Krav på att tillgodose tillgänglighet och användbarhet utifrån arbetsmiljökrav uppstår i främst projekteringskedet men även i förvaltningsskedet. Arbetsmiljön ska utformas så att det är möjligt att arbeta under ergonomiskt riktiga förutsättningar. Detta aktualiseras till

exempel där vårdpersonal ska assistera funktionsnedsatta patienter.

Anläggningsdokumentation

Dokument i projekt, som avser tillgänglighetsdisciplinen, till exempel granskningsdokument, utlåtanden och avvikelser samlas i projektets aktmapp.

De tillgänglighetsbesiktningar som genomförs registreras i databasverket REQS. Ur databasen är det möjligt att ta fram bristlistor och foton av identifierade tillgänglighetshinder.

Gränsdragning

Efter genomförda tillgänglighetsinventeringar fördelas funna brister på hyresgäst respektive Locum utifrån hyresavtalets gränsdragningslista.

Vid bedömning av externt förhyrda lokaler, för vårdvalsverksamhet enligt Hälso- och sjukvårdsförvaltningens kriterier, genomförs en översiktlig granskning av lokalernas tillgänglighetsförutsättningar. Eventuella brister ska åtgärdas av fastighetsägaren respektive verksamheten enligt hyresavtalets gränsdragningslista.

Styrande dokument

PTS Riktlinjer för Fysisk Tillgänglighet Denna riktlinje är gemensamt överenskommen inom PTS för att tillgodose att tillgängligheten uppnås.	Senast uppdaterad: 2024-10-24
Teknisk beskrivning för Locums receptions- och kassadisk Anvisning för utformning av receptions- och kassadisk avseende fysisk tillgänglighet, ergonomi, arbetsmiljö och säkerhet inom Region Stockholm.	Senast uppdaterad: 2025-02-25
Locums Typrumsritning 01 RWC/DUSCH 2400x2400mm – pdf Typrumsritning med dusch enligt PTS och Arbetsmiljöverkets kravställande mått för assisterande personal. Används främst vid projektering av nybyggnation för hygienrum kopplat till vårdrum inom Locums fastigheter.	Senast uppdaterad: 2024-04-30

<p>Locums Typrumsritning 02 RWC/DUSCH 2400x2200mm – pdf</p> <p>Ombyggnationsprojekt har att förhålla sig till olika förutsättningar beroende på vad byggnaden medger. Därför illustreras ett alternativ på Typrumsritning RWC/DUSCH. Denna ska inte förväxlas med Typrumsritning för nybyggnation då dessa skiljer sig åt avseende rumsstorlek och manöveryta. Denna ritning kan användas för projektering vid ombyggnation av hygienrum kopplat till vårdrum inom Locums fastigheter. Observera att ritningen endast redovisar minimimått och finns krav på yta för assisterande personal med hjälpmedel bör denna inte användas.</p>	Senast uppdaterad: 2024-04-30
<p>Typrumsritning 03 RWC – pdf</p> <p>Typrumsritning för RWC med inredningsförteckning. Används vid projektering för ny- och ombyggnation av tillgängliga toaletter i främst publika utrymmen inom Locums fastigheter.</p>	Senast uppdaterad: 2024-12-13
<p>Utförandeblad - Entrédörrar och automatiska dörrar</p> <p>Anvisningar för utformning av fysisk tillgänglighet för våra fastigheter gällande entrédörrar och automatiska dörrar. Utförandebladen är en hjälp vid projektering för ny- och ombyggnationer inom Locums fastigheter. Målet är att tillgänglighets- och användbarhetskrav ska uppfyllas.</p>	Senast uppdaterad: 2022-09-05
<p>Utförandeblad - Dörrar inomhus</p> <p>Anvisningar för utformning av fysisk tillgänglighet för våra</p>	Senast uppdaterad: 2022-09-05

<p>fastigheter gällande dörrar inomhus. Utförandebladen är en hjälp vid projektering för ny- och ombyggnationer inom Locums fastigheter. Målet är att tillgänglighets- och användbarhetskrav ska uppfyllas.</p>	
<p>Utförandeblad - Kontrastmarkeringar Anvisningar för utformning av fysisk tillgänglighet för våra fastigheter gällande kontrastmarkering. Utförandebladen är en hjälp vid projektering för ny- och ombyggnationer inom Locums fastigheter. Målet är att tillgänglighets- och användbarhetskrav ska uppfyllas.</p>	<p>Senast uppdaterad: 2022-09-05</p>
<p>Utförandeblad - Parkering (HKP) Anvisningar för utformning av fysisk tillgänglighet för våra fastigheter gällande parkering för person med funktionsnedsättning (HKP). Utförandebladen är en hjälp vid projektering för ny- och ombyggnationer inom Locums fastigheter. Målet är att tillgänglighets- och användbarhetskrav ska uppfyllas.</p>	<p>Senast uppdaterad: 2022-09-05</p>
<p>Utförandeblad - Trappor Anvisningar för utformning av fysisk tillgänglighet för våra fastigheter gällande trappor. Utförandebladen är en hjälp vid projektering för ny- och ombyggnationer inom Locums fastigheter. Målet är att tillgänglighets- och användbarhetskrav ska uppfyllas.</p>	<p>Senast uppdaterad: 2022-09-05</p>
<p>Utförandeblad - Skyltning offentlig miljö</p>	<p>Senast uppdaterad: 2022-09-05</p>

<p>Anvisningar för utformning av fysisk tillgänglighet för våra fastigheter gällande skyltning offentlig miljö. Utförandebladen är en hjälp vid projektering för ny- och ombyggnationer inom Locums fastigheter. Målet är att tillgänglighets- och användbarhetskrav ska uppfyllas.</p>	
<p>Utförandeblad - Tillgänglig toalett (RWC) Anvisningar för utformning av fysisk tillgänglighet för våra fastigheter gällande tillgänglig toalett. Utförandebladen är en hjälp vid projektering för ny- och ombyggnationer inom Locums fastigheter. Målet är att tillgänglighets- och användbarhetskrav ska uppfyllas.</p>	<p>Senast uppdaterad: 2022-09-05</p>
<p>Utförandeblad - Varselmarkeringar Anvisningar för utformning av fysisk tillgänglighet för våra fastigheter gällande varselmarkering. Utförandebladen är en hjälp vid projektering för ny- och ombyggnationer inom Locums fastigheter. Målet är att tillgänglighets- och användbarhetskrav ska uppfyllas.</p>	<p>Senast uppdaterad: 2022-09-05</p>
<p>Utförandeblad - Hiss Anvisningar för utformning av fysisk tillgänglighet för våra fastigheter gällande hiss. Utförandebladen är en hjälp vid projektering för ny- och ombyggnationer inom Locums fastigheter. Målet är att tillgänglighets- och användbarhetskrav ska uppfyllas.</p>	<p>Senast uppdaterad: 2023-03-01</p>

Övriga anvisningar som påverkar denna disciplin

[Bygg - dörrmiljöer](#)
[Skyltning](#)
[VVS - styrande förutsättningar vid val av porslin och blandare](#)
[Vårdhygieniska aspekter](#)

Externa länkar

[AFS 2020:1, Arbetsplatsens utformning](#)
[BFS 2011:5, Boverkets föreskrifter och allmänna råd om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga på allmänna platser och inom områden för andra anläggningar än byggnader, ALM 2](#)
[BFS 2011:6, Boverkets byggregler, BBR](#)
[BFS 2013:9, Boverkets föreskrifter och allmänna råd om avhjälpande av enkelt avhjälpbara hinder till och i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser, HIN 3](#)
[ICRPD, Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning](#)
[Myndigheten för delaktighet, \(2015\). Riv hindren, Mölnlycke: Elanders Sverige AB](#)
[SFS 2008:567, Diskrimineringslag](#)
[Svensson, E. \(2015\). Bygg ikapp, Stockholm: AB Svensk Byggtjänst](#)
[SFS 2010:168, Plan- och byggförordning, PBF](#)
[SFS 2010:900, Plan- och bygglag, PBL](#)

Kontakt

[Anna Bergqvist](#)   Specialist tillgänglighet

Ändringslogg

2025-02-25 - Uppdaterad teknisk beskrivning för Locums receptions- och kassadisk. Genomgående justeringar av texter och beskrivningar samt komplettering med bildtexter. Nyhet är möjlighet att välja arbetsskiva + med plats för dubbla dataskärmar som komplement till standarsskivan där endast en stor skärm får plats.

2025-02-05 - Utförandeblad - Ramper är borttagen pga att det innehåller inaktuell och felaktigt innehåll. Nytt utförandeblad kommer under 2025. Under tiden hänvisar vi till PTS Riktlinjer för Fysisk Tillgänglighet.

2024-12-13 - Justering av tabell "Kravställande mått" i syfte att förtydliga det fria måttet vid sidan om tvättstället närmast vägg för städbarhet.

2024-10-24 - Ny uppdatering av PTS Riktlinjer fysisk tillgänglighet, version 3.0. Revideringen består av översyn och komplettering av beskrivande text i inledning och i den löpande kravtexten. Det har gjorts justeringar i syfte att synkronisera med gällande lagar, myndighetskrav och PTS övriga styrande dokument. Enstaka stavfel har även rättats till.

Nyheter, förtydliganden och benämningar som är justerade och bra att hålla koll på:

- Kap 1 - benämningen på en tillgänglig parkeringsplats är ändrad

till: parkeringsplats för personer med nedsatt rörelseförmåga.
Ordet rörelsehindrad är borttagen i riktlinjen.

- Kap 3 - ett förtydligande gällande storlek och placering på glasytor som ska kontrastmarkeras.
- Kap 4 - punkten om allmänbelysning och materialval har utgått.
- Kap 5 - förtydligande om taktila och visuella ledstråk.
- Kap 6 - förtydligande om fri korridorbredd och passager.
- Kap 10 - punkten om handdusch har utgått.
- Kap 11 - förtydligande om inredning för att de ska bli tillgängliga för alla.
- Kap 12 - komplettering och förtydligande om måttkrav i hisshall samt dimensioner för olika hisstyper.
- Kap 13 - komplettering av fallskyddshöjder.
- Kap 14 - förtydligande vad som menas med käppsäker ramp.
- Kap 15 - komplettering för tillgängliga sittplatser vid matintag.

Föregående version hittar du [här](#).

2024-04-30 - Ny uppdatering av Locums Typrumsritningar RWC/DUSCH 2400x2400, 2400x2200 och RWC. En övergripande genomgång av mått, placering av inredning och förtydligande om kravställande mått per utrymme har skett. Ritningarna har fått nya ritningsnummer 01,02,03 för att enklare kunna navigera i vilken typ och mått på ritning som avser vad. Länk till DWG ritningar utgår och erhålls istället vid förfrågan till CAD/BIM specialist.

2023-05-09 - Ny uppdatering av Typrumsritningar RWC/DUSCH 2400x2200 och 2400x2400. En genomgång av mått, placering och funktion har skett för att säkerställa den fasta inredning i förhållande till varandra samt harmonisera med andra riktlinjer och standarder. Bland annat har justering av höjd på stödhandtag i dusch och förtydligande måttsättning på samtliga installationer inom ytan har tillkommit. Observera att ny placering av WC-stol har skett i Tytrum RWC/DUSCH 2400x2200 för att klara arbetsmiljöverkets kravställande mått om minst 1000mm fritt på vardera sida.

2023-03-06 - Uppdaterat utförandeblad för hiss efter genomgång med Locums hisspecialist. Generell översyn av mått och placering av inredning samt komplettering av information för sänghiss har lagts till.

2022-09-05 - Uppdaterade Utförarblad för fysisk tillgänglighet.

Genomgående justeringar av text, bilder och illustrationer på grund av nya lagkrav. Ett helt nytt utförandeblad för hur trappor ska utformas har skapats där hänsyn har tagits även till barnkonventionen.

2021-10-28 - Typrumsritning för RWC i publik miljö är uppdaterad med korrigerande av inredningsdetaljer kring WC-porslinet. Närvarolarm och toalettborste ska inte vara placerad på samma sida utan har fått byta plats med annan inredning för att uppfylla hygien- och tillgänglighetsriktlinjer.

2020-11-02 - Ny uppdatering av PTS Riktlinje fysisk tillgänglighet. Översyn och komplettering av beskrivande text i inledning och under rubriken kontrastmarkeringar. Det har även gjorts justeringar av c/c-höjder på bland annat manöverdon för allmänbelysning/larmknappar i syfte att synkronisera med Locums övriga styrande dokument. Enstaka stavfel har även rättats till.

2020-09-11 - Uppdaterad teknisk beskrivning för Locums receptions- och kassadisk. Genomgående justeringar av texter och beskrivningar

samt komplettering med bildtexter.

2020-01-28 - Uppdaterad bildillustration för bland annat krokar och larmdosornas placering på Typrumsritning RWC, DUSCH 2400x2200 – pdf och Typrumsritning RWC, DUSCH 2400x2400–pdf.

2019-12-10 - Båda PTS typrumsritningar RWC,DUSCH och typrumsritning RWC har uppdaterats för att säkerställa rätt mått på fast inredning, justerat felaktiga höjdplaceringar samt förtydligande om kravställande mått inom de olika ytorna.

Typrumsritning RWC färg – pdf har tagits bort på grund av inaktuell information.

Föregående utgåva av PTS Typrumsritning RWC,DUSCH 2400x2400 – pdf (PTS Typrumsritning RWC/D - pdf) hittar du [här.](#)

Föregående utgåva av PTS Typrumsritning RWC,DUSCH 2400x2200 – ombyggnation – pdf (Typrumsritning för RWC/D - ombyggnation - pdf) hittar du [här.](#)

Föregående utgåva av Typrumsritning RWC – pdf (Typrumsritning RWC - pdf) hittar du [här.](#)

2019-12-06 - Ny teknisk beskrivning för Locums receptions- och kassadisk. Ersätter tidigare Locums konceptprogram för reception- och kassadisk för alla och Foldern för Locums receptions- och kassadisk för alla.

2018-07-20 - Uppdaterad Riktlinjer för fysisk tillgänglighet PTS. Genomgående justeringar av text och uppdatering på grund av nya lagkrav. Riktlinjen har bland annat fått ett utökat avsnitt med förtydligande gällande kontrastmarkeringar.

2017-11-29 - Uppdaterad bildillustration i Utförandeblad inomhusdörrar.

2017-10-17 - Måttjusterad och samordnad med styrande dokument för el och telesystem för bland annat placering av nödlarm

2017-07-06 - Revidering av Locums typrumsritning RWC i pdf-format pågår. Ny publicering sker under hösten 2017.

2017-03-07 - Locum publicerar anvisningar för utformning av fysisk tillgänglighet för våra fastigheter.

2016-12-21 - Locum publicerar helt nya typrumsritningar för hygienrum i vårdmiljö, även kallat PTS typrum RWC/D samt typrumsritning RWC/D.

2016-11-02 - Typrumsritning för RWC i publik miljö är uppdaterad på grund av två korrigeringar av felaktigt inritade höjder. Ändringen gäller justering av tvättställ på vy B-A (rätt mått ska vara 800 mm öfg) samt handtag/trycke, där insidans trycke monteras 105mm högre än utsidans trycke vid användning av rekommenderad produkt 9565T/9566T.

2016-01-28 - Locum publicerar styrande dokument i ny struktur.

2015-10-06 - Nya reviderade krav utifrån samarbetet inom PTS (Program för teknisk standard).